

Terpentijn-allergie

U ontvangt deze folder omdat bij u een contactallergische reactie op terpentijn is gevonden.

Wat is terpentijn?

Terpentijn wordt met name gebruikt als oplosmiddel voor wassen en harsen. Oorspronkelijk werd terpentijn gewonnen uit de hars van de terpentijnboom. Ook andere bomen, o.a. Dennen, Larix en Ceders, kunnen Terpentijn leveren. Bijna alle hedendaagse terpentijn is van Dennen (fam. Pinaceae) afkomstig. De ruwe hars wordt gedistilleerd en levert de etherische olie en bijproducten, zoals bijv. colofonium (vioolhars). Het hoofdbestanddeel van terpentijn zijn terpenen.

Er zijn zo'n 36.000 verschillende terpenen. Ondanks de grote verschillen in hun structuur, zijn alle terpenen in basis opgebouwd uit het molecuul isopentenyl difosfaat ($C_{10}H_{16}$). De belangrijkste zijn alpha-pineen, beta-pineen, delta-3-careen en dipenteen (limoneen). Terpenteenperoxides ontstaan door oxidatie (blootstelling aan licht) van de terpenen. Hierdoor worden de belangrijkste allergenen, hydroperoxides van monoterpenteen-delta-3-careen, gevormd. Terpenen zijn aromatische koolwaterstoffen. Een geheel ander middel, niet te verwarren met terpentijn, is terpentine. Dit is een aardolieproduct.

Synoniemen

- **Terpentijn:** turpentine (INCI-naam), 9005-90-7 (CAS-nummer), 232-688-5 (EC-nummer), balsemterpentijnolie (NL), terpentijnolie (NL), terpentijn (De), térébenthine (Fr), trementina (Es).
- **Alpha-pineen:** 201-291-9 (EC-nummer), 80-56-8 (CAS-nummer), 2,6,6-trimethylbicyclo[3.1.1]hept-2-ene, pin-2(3)-ene.
- **Beta-pineen:** 204-872-5 (EC-nummer), 127-91-3 (CAS-nummer), Pin-2(10)-ene.
- **3-Careen:** 236-719-3 (EC-nummer), 13466-78-9 (CAS-nummer), 3,7,7-trimethylbicyclo[4.1.0]hept-3-ene, *delta*-3-carene.
- **Dipenteen:** 227-813-5 (EC-nummer), 5989-27-5 (CAS-nummer), (R)-p-mentha-1,8-diene, (R)-1-Methyl-4-(1-methylethenyl)cyclohexene, d-p-Mentha-1,8-diene, limonene.

Waarin *kan* terpentijn voorkomen?

- Olieverf, vernis en lak (waaronder vioollak).
- Meubelwas en olie, boenwas en olie, parketwas en olie, boetseerwas, modelleerwas en schoenpoets.
- Metaalreinigingsmiddelen en waxen.
- Massageoliën en oliën gebruikt in aromatherapie.
- Smeersels/balsems tegen verkoudheid en spierpijn.
- Thinner (terpentine of white spirit) en vlekkenverwijderaar.
- Houtbewerkingsmiddelen.
- Materialen bij de steenbewerking voor lithografie.
- Drukinkt.
- Houtsoorten waar terpentijn uit gewonnen wordt zijn de naaldbomen Pinus, Abies en Picea fam.). Het kan dus mogelijk dat bij het zagen van bepaalde soorten hout terpentenen vrijkomen.

Waarop *kan* ik nog meer reageren?: kruisreacties

Kruisreacties kunnen optreden met harsen van enkele soorten van de Asteraceae familie (*Ambrosia*: “ragweed”, *Iva xanthiifolia*: “burweed marsh elder”, chrysanten, *Chrysanthemum cinerariifolium*: pyrethrum).

Kruisreacties zijn gebaseerd op vergelijkbare molecuulstructuren in het (kruisreagerende) allergeen en het allergeen dat de aanvankelijke allergische reactie heeft veroorzaakt.

Hoe voorkomt u contact met terpentijn?

Belangrijk is dat niet alleen direct huidcontact met terpentijn bevattende producten klachten kunnen geven. Ook de damp die vrijkomt bij het gebruik of verwerken van terpentijn bevattende producten kunnen klachten veroorzaken.

Wat zijn de symptomen van een reactie op terpentijn?

Eczeem treedt op de plaats van contact. Dit kan handeczeem zijn. Echter, ook kan eczeem of roodheid in bijvoorbeeld het gelaat optreden doordat u met de dampen van de terpentijn in aanraking komt. Naast contactallergische reacties kan terpentijn ook irritatie reacties teweeg brengen. Dit betekent dus ook dat de damp van terpentijn op deze wijze klachten kan geven. Direct huidcontact kan roodheid, jeuk of pijnklachten veroorzaken. Daar terpentijn sterk ontvettend is, kan contact met de huid ook een irritatie-contacteczeem veroorzaken. Zie ook: www.huidarts.info/algemene_folders/folder/handeczeem/